

Министерство на околната среда и водите

НАЦИОНАЛНА КОНСУЛТАЦИЯ ПО ПРОЕКТИТЕ НА ПЛАНОВЕТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ

Дискусионна среща „СЕЛСКО СТОПАНСТВО И ГОРИ“

22 май 2024 г., гр.София

ПРОЕКТИ НА ПЛАНОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА
РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ 2022 – 2027

Дирекция „Управление на водите“

Проект „ПУРБ 2022-2027“

Проект BG16M1OP002-1.017-0001-C01, „ПУРБ 2022-2027“ е стартиран през 2018 г., чрез финансиране по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г. “, Кохезионен фонд на Европейския съюз.

Общата стойност на предоставените средства е **24 млн. лева.**

Бенефициент по проекта е дирекция „Управление на водите“ в МОСВ с партньори четирите Басейнови дирекции.

Основната дейност по проекта *„Изготвяне на планове за управление на речните басейни“* се изпълнява чрез Споразумение с МБВР.

Останалите дейности, свързани с трансгранична координация със съседни държави, изготвяне на екологична оценка и др. се изпълняват от бенефициента и партньорите.

Проект „ПУРБ 2022-2027“

Във връзка с приключване на срока за допустимост на разходите по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ в края на 2023 г. и забавяне на дейностите по Споразумението с МБВР, изпълнението на дейностите и постигане на целите продължава от бенефициента и партньорите.

Общата стойност на изпълнените дейности по проекта е 11 362 316,92 лв., в т.ч. 800 189,38 лв. ДДС.

Проекти на ПУРБ 2022-2027

Чрез изпълнение на дейностите по проекта са изпълнени следните дейности от значение за преодоляване на пропуски във вторите ПУРБ:

- разработване на национални подходи за оценка на хидроморфологичния статус на повърхностните водни тела и национална методология за идентифициране и определяне на силномодифицираните водни тела.
- Валидиране на типологията и класификационната система за оценка на екологичното състояние на повърхностните водни тела от категории „реки“, „езера“ и „преходни води“.
- Методология за оценка на химичното състояние, включително анализ на химическия натиск, въздействията, рисковете и състоянието на повърхностните водни тела.
- Актуализиране и прилагане на Инструкцията за извършване на инвентаризация на емисиите, заустванията и загубите на приоритетни вещества и някои други замърсители.

Проекти на ПУРБ 2022-2027

- Разработени са **Методика за определяне на праговите стойности и фоновите нива на подземните води**.
- Актуализирани са характеристиките на подземните водни тела в риск, включително оценка на натиска и риска и оценка на състоянието.
- Изпълнено е национално проучване на качеството на подземните води и оценка на черпенето.
- Извършено е характеризиране на Кватернерния и Неогенския водоносни хоризонти в Софийската котловина като е разработен модел и актуализация на количествения и качествения риск и състояние на свързаните подземни водни тела.
- Разработени са **критерии за определяне на значимо замърсяване от дифузни източници**, избор и прилагане на подходящи модели за количествена оценка на въздействието.

Проекти на ПУРБ 2022-2027

- Доразразработена е класификационната система за екологично състояние по отношение на типовете крайбрежните води по БЕК Фитопланктон и БЕК Макрозообентос от Института по океанология.
- Изменение на Наредба Н-4 за характеризиране на повърхностните води от 04.08.2023 г. , в съответствие с която са извършени оценките в проектите на ПУРБ

Проекти на ПУРБ 2022-2027

Проектите на ПУРБ 2022-2027 са изготвени от екипите на Басейновите дирекции за съответния район за басейново управление на водите и са публикувани за консултация на 30.03.2024 г.

- ПУРБ се изготвят в съответствие с изискванията на чл. 155, ал. 1, т. 2 от Закона за водите, въз основа на глава Х, Раздел VI от Закона за водите и чл.13 от Директива 2000/60/ЕС (РДВ).
- При изготвянето на проектите на ПУРБ са взети предвид и разпоредбите на Глава Х, Раздели III, IV и V от ЗВ, както и изискванията на чл. 4, 5, 6, 7, 8 и 11 на РДВ.

Проекти на ПУРБ 2022-2027

Целта на ПУРБ е постигане на добро състояние на водите и свързаните с тях екосистеми и зони за защита на водите.

Проектите на ПУРБ съдържат следната информация:

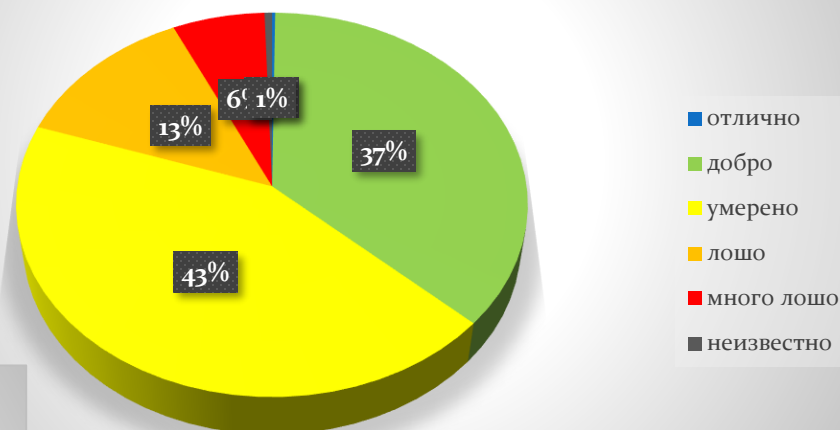

Проекти на ПУРБ 2022-2027

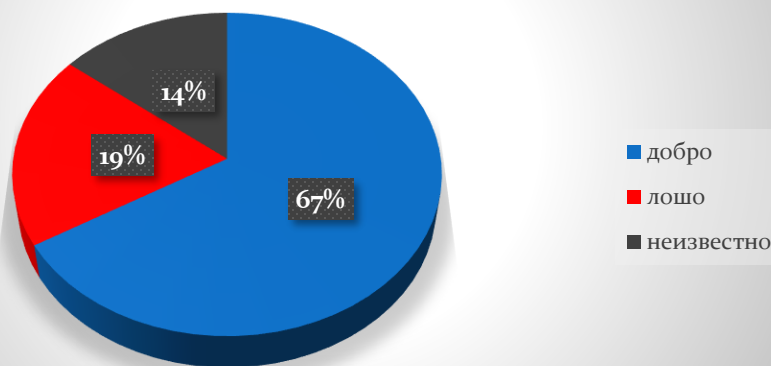
На национално ниво

- 36,75% от повърхностните водни тела са в добро или отлично екологично състояние / потенциал
- 66,39% от повърхностните ВТ са в добро химично състояние

Екологично състояние / потенциал

Химично състояние на повърхностните ВТ

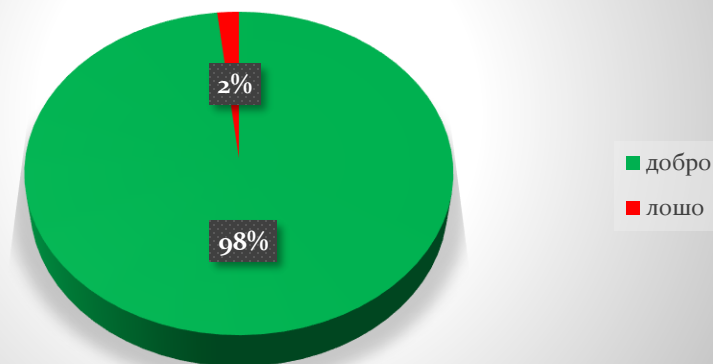

Проекти на ПУРБ 2022-2027

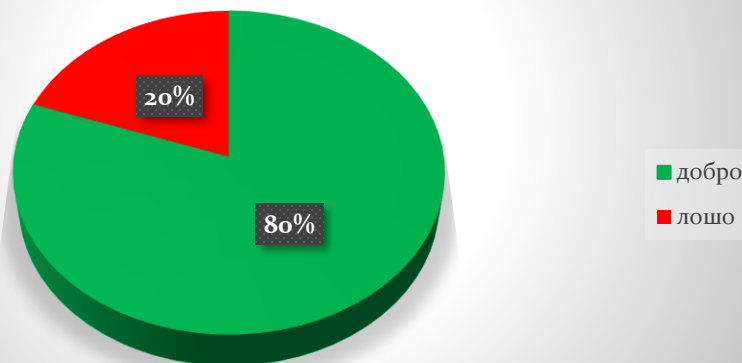
На национално ниво

- 98,22% от подземните ВТ са в добро количествено състояние
- 80,47% от подземните ВТ са в добро химично състояние

Количествено състояние на подземните ВТ

Химично състояние на подземните ВТ

Проекти на ПУРБ 2022-2027

Крайният срок за постигане на добро състояние при прилагане на изключение е 2027 г.!

Проекти на ПУРБ 2022-2027 и селско стопанство

РАСТЕНИЕВЪДСТВО

ЖИВОТНОВЪДСТВО

НАПОЯВАНЕ

РИБАРСТВО И
АКВАКУЛТУРИ

ГОРИ

Министерство на околната среда и водите

ПРОЕКТИ НА ПЛАНОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА
РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ 2022 – 2027

*Изисквания свързани с
хидроморфологичния
натиск и мерките в ПУРБ*

Минимално допустим отток

- Съгласно чл. 117, ал. 1 от Закона за водите (ЗВ) за опазването на водните екосистеми и влажните зони се определя **минимално допустим отток** в реките.
- **Прилагат се следните мерки:**
 1. ограничаване на степента на **регулиране на оттока**;
 2. определяне на **задължителни за изпускане водни количества от язовирите**;
 3. въвеждане на **ограничения върху прехвърлянето на води от един речен басейн в друг**;
 4. въвеждане на **забрана за издаване на нови разрешителни за водовземане и ограничаване на вече издадените разрешителни**;
 5. **провеждане на залесителни мероприятия.**

Минимално допустим отток

Съгласно чл. 135, ал. 1, т. 1 от ЗВ, за поддържане на количеството и необходимото качество на водите министърът на околната среда и водите утвърждава **методика за определяне на минимално допустим отток в реките**.

В рамките на Споразумението с МБВР беше изготвен **проект на методика за определяне на минимален екологичен отток** въз основа на изискванията на Ръководство № 31 *Екологичен отток към Общата стратегия за прилагане на Рамковата директива по водите*.

За подготовка на методиката за утвърждаване от министъра на околната среда и водите, в съответствие с изискването на чл. 135, ал. 1, т. 1 от ЗВ, се **предвижда създаването на работна група**.

Съгласно § 125 от Преходни и Заключителни разпоредби към ЗИД на ЗВ от 2018 г. до издаването на методиката по чл. 135, т. 1 минимално допустимият отток в реките се определя на **10 на сто от средномногогодишното водно количество, но не по-малко от минималното средномесечно водно количество с обезпеченост 95 на сто** към точката на всяко съоръжение за регулиране на оттока или за водовземане.

Хидроморфологичен натиск и Екологично състояние

В ПУРБ 2022 – 2027 г., с цел предотвратяване на влошаване на екологичното състояние на водните тела и/или ЗЗВ са определени нови и/или модифицирани мерки от ПУРБ 2016-2021 сред които:

- **Забрана за водовземане при маловодие от всички водни тела в засегнатите райони** (не само по отношение на зони за защита на водите), когато не е възможно да се осигури минимален екологичен отток, съгласно утвърдената национална методика.
- **Изменение на разрешителни за водовземане** с цел осигуряване на екологичен отток въз основа на утвърдената методика за определяне на екологичния отток за различните типове реки

Хидроморфологичен натиск и Екологично състояние

- Оценка на техническото състояние и екологичното въздействие на съществуващите миграционни бариери
- Недопускане на нови негативни промени в хидроморфологичния режим във водните тела, определени като или попадащи в зони за защита на водите (с изключение на чувствителните зони и уязвимите зони).
- Забрана за нови корекции на участъци от реките, попадащи в границите на защитени територии и защитени зони от НЕМ Натура 2000 (с изключение на населени места, попадащи в границите на защитени територии и защитени зони от Натура 2000)

Хидроморфологичен натиск и Екологично състояние

- Разработване и изпълнение на програма за премахване на неефективни и/или нефункциониращи миграционни бариери
- Прилагане на технически решения за намаляване на въздействието на хидропикинг - промени в температурата и водните количества
- Прилагане на типово специфични мерки насочени към постигане на ДЕП, съгласно Наредба № Н-4 от 14 септември 2012 г. за характеризиране на повърхностните води
- и др. мерки

Хидроморфологичен натиск и Екологично състояние

По отношение на рибните проходи, през новия планов период ще продължат да се изпълняват мерки от ПУРБ 2016 – 2021 г.:

- Изграждане на съоръжения за осигуряване на непрекъснатостта на реката (рибни проходи, байпаси и др.)
- Реконструкция на изградени рибни проходи в съответствие с изискванията на Наредбата за изискванията към рибните проходи, а до издаването ѝ - Ръководството на ФАО

Аквакултури

За комплексните и значими язовири от Приложение 1 към чл. 13, т. 1 на Закона за водите (ЗВ) разрешително за ползване на воден обект с цел аквакултури и свързаните с тях дейности се издава от Министъра на околната среда и водите. Дейностите по отглеждане на аквакултури следва да бъдат съобразени и с другите цели, за които има издадено Разрешително по ЗВ, предвид комплексния начин на ползване на язовирите от Приложение 1 на ЗВ и целите за добър екологичен потенциал.

Съгласно Закона за рибарството и аквакултурите (чл. 15г, ал.1) изпълнителният директор на ИАРА със заповед определя зоните за аквакултури, аварийните зони и защитните нива за всеки отделен воден обект, които не са определени за всички язовири.

Аквакултури

По отношение на аквакултурите в ПУРБ 2022 – 2027 г., с цел постигане на добро екологично състояние/потенциал и химично състояние и предотвратяване на влошаването на състоянието на ВТ, са определени нови и/или модифицирани мерки от ПУРБ 2016-2021 г., сред които:

- Поставяне на условие в издадените разрешителни за ползване на воден обект и/или за водовземане с цел отглеждане на аквакултури за провеждане на собствен мониторинг във връзка с оценка на натиска от различните форми на сладководно рибовъдство.
- Поставяне на условие в разрешителните за ползване на воден обект с цел рибовъдство в садки за използване на добре балансирани, екструдирани фуражи с висока стабилност във водата и ниско съдържание на фосфор
- Поставяне на условие в издадените разрешителни за отглеждане на аквакултури в садки за зарибяване на язовирите с растителноядни видове риба с цел ограничаване процесите на еутрофикация и увеличаване на екологичния капацитет за рибовъдство (ECRfish)
- Издаване на разрешителни за отглеждане на аквакултури в садки в съответствие с определения екологичен капацитет на язовирите за садково рибовъдство
- Прилагане на технологични схеми за полуинтензивно рибовъдство с отглеждане на поликултура от шаран и растителноядни видове, ограничаващи процесите на еутрофикация в зависимост от качеството на водите във водното тяло/водоема
- Зарибяване с бял амур и бял толстолоб (веднъж на три години)

Гори

По отношение на горите в ПУРБ 2022 – 2027 г. се идентифицират мерки за:

- намаляване на седиментите от почвената ерозия и повърхностния отток;
- Възстановяване и защита на речните брегове и речното корито от ерозия;
- Смекчаване на натиска от климатичните промени;
- Опазване на повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
- Забрана за сечи на естествена крайбрежна растителност във водосбора на притоци, вливащи се в райони със значителен потенциален риск от наводнение (РЗПРН), с изключение на случаи, когато е доказана необходимост за осигуряване на проводимост на реките
- Забрана за сечи, с изключение на санитарни и отгледни сечи, във водосбора на водохващания от повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване

Гори

- Забрана за извеждане на голи сечи в райони отстоящи на по-малко от 50 м от водни обекти, с изключение в тополовите, върбовите и нискостеблените гори
- Забрана за голи сечи с последващо изкуствено възобновяване (с изключение на акация и топола) във водосбора на водохващания от повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване
- Забрана за сечи на естествена крайбрежна растителност

Министерство на околната среда и водите

ПРОЕКТИ НА ПЛАНОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА
РЕЧНИТЕ БАСЕЙНИ 2022 – 2027

*Изисквания свързани
със замърсяването на
водите от земеделски
източници*

Изисквания, свързани със замърсяване на водите

Основните изисквания по отношение на въздействията от селското стопанство са дефинирани в

- - Директива 91/676 ЕИО за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (*Нитратна директива*) и
- Наредба № 2/2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, издадена от министъра на околната среда и водите, министъра на здравеопазването и министъра на земеделието и продоволствието, обн., ДВ, бр. 27 от 11.03.2008 г., изм. и доп., бр. 97 от 9.12.2011 г.

Изисквания, свързани със замърсяване на водите

- Целта е да се намали замърсяването на водите, причинено или предизвикано от нитрати от селскостопански източници, и/или да предотврати по-нататъшно замърсяване.
- На всеки 4 години България изготвя доклад за състоянието на водите, съгласно изискванията на Нитратната директива.
- За постигане на целите се определят водите, които са замърсени, и на водите, които са застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и които допринасят за замърсяването;

Изисквания, свързани със замърсяване на водите

- За **замърсени** се считат водите (повърхностни и подземни), в които съдържанието на нитрати е **над 50 мг/л**;
- За застрашени от замърсяване се считат водите (повърхностни и подземни), в които съдържанието на нитрати е **над 35 мг/л**.
- Определяне като **уязвими зони** на районите в страната, в които водите се замърсяват или могат да бъдат замърсени с нитрати от земеделски източници и които допринасят за замърсяването (в момента се извършва анализ на всички данни и преочертаване на нитратно уязвимите зони за следващия 4-годишен период);

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Повърхностни води

Република България докладва по Нитратната директива на всеки 4 години **326 пункта повърхностни води**, разпределени по райони за басейново управление, както следва:

- Дунавски район – **109 пункта** (99 реки и 10 язовира);
- Черноморски район – **57 пункта** (39 реки, 12 язовира/езера и 6 крайбрежни морски води);
- Източнобеломорски район – **104 пункта** (79 реки и 25 язовира);
- Западнобеломорски район – **56 пункта** (51 реки и 5 язовира).

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Повърхностни води

За периода 2016-2019 г.: /За периода 2016-2019 г.:

- съдържание на нитрати над 50 мг/л са установени в 2 пункта (0,6%) / 2 пункта (0,6%) :
 - Дунавски район- 2 пункта / 2 пункта;
- съдържание на нитрати между 35 мг/л и 50 мг/л са установени в 5 пункта (1,5%)/ 4 пункта (1,2%):
 - Дунавски район – 2 пункта/ 3 пункта;
 - Черноморски район - 1 пункт / 0
 - Източнобеломорски район – 2 пункта/ 1 пункт

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Подземни води

Република България докладва по нитратната директива **473 пункта** подземни води през 2024г., разпределени по райони за басейново управление, както следва:

- Дунавски район – **150 пункта**;
- Черноморски район – **118 пункта**;
- Източнобеломорски район – **110 пункта**;
- Западнобеломорски район – **95 пункта**.

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Подземни води

За периода 2020-2023 г.: / За периода 2016-2019 г.:

- Със съдържание на нитрати над 50 мг/л (замърсени) са установени в 78 пункта (16%) / 66 пункта (15%) както следва:
 - Дунавски район – 19 пункта / 19 пункта;
 - Черноморски район – 34 пункта / 20 пункта;
 - Източнобеломорски район – 21 пункта / 24 пункта;
 - Западнобеломорски район – 4 пункта / 3 пункта.
- Със съдържание на нитрати между 35 мг/л и 50 мг/л (в риск от замърсяване) са установени 69 пункта (15%) / 88 пункта (21%) както следва:
 - Дунавски район – 23 пункта / 34 пункта;
 - Черноморски район – 26 пункта / 21 пункта;
 - Източнобеломорски район – 16 пункта / 27 пункта;
 - Западнобеломорски район – 4 пункта / 6 пункта.

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО

- Пунктовете със съдържание на нитрати над 50 мг/л са включени в **нитратно уязвимите зони**, утвърдени със заповед на Министъра на околната среда и водите и в регистъра на зоните за защита на водите в ПУРБ, като за тези зони задължително се прилагат **Програма от мерки** за ограничаване и предотвратяване на замърсяването с нитрати от земеделски източници и **Правила за добра земеделска практика**.
- При анализ на резултатите се установява, че **състоянието на подземните води остава почти не променено** по отношение на замърсяването с нитрати от селскостопански източници, което показва, че прилаганата **Програмата от мерки не постига целите си и следва да бъде допълнена и/или преработена с по-ефективни дейности, като се засили и контрола по прилагането ѝ**.

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Води за питейно-битово водоснабдяване

От общия брой мониторингови пунктове за подземни води по **Нитратна директива** използвани за питейно-битово водоснабдяване са **329 бр.**, разпределени както следва:

- Дунавски район – **102 пункта**;
- Черноморски район – **106 пункта**;
- Източнобеломорски район – **59 пункта**;
- Западнобеломорски район – **62 пункта**.

От тях с наднормено съдържание на нитрати (над 50 мг/л) за периода 2020-2023 г.: са **59 пункта (15%)** :

- Дунавски район – **14 пункта**;
- Черноморски район – **25 пункта**;
- Източнобеломорски район – **18 пункта**;
- Западнобеломорски район – **2 пункта**.

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Води за питейно-битово водоснабдяване

- По данни на провеждания в системата на Министерство на здравеопазването мониторинг на водите, подавани към консуматорите за пиене (в съответствие с Директивата за питейните води), през 2023 г. се установява **съдържание на нитрати над 50 мг/л предимно в малките зони за водоснабдяване (от 100 до 1000 куб.м. и под 100 куб.м. подавана вода)** на територията на **87 общини**: Петрич, Карнобат, Стражица, Полски Тръмбеш, Павликени, Сухин дол, Свищов, Велико Търново, Павликени, Аксаково, Аврен, Провадия, Мездра, Козлодуй, Севлиево, Генерал Тошево, Каварна, Добричка, Шабла, Тервел, Ловеч, Вълчедръм, Стрелча, Пазарджик, Перник, Червен бряг, Долни Дъбник, Пордим, Долна Митрополия, Искър, Плевен, Левски, Червен бряг, Пордим, Никопол, Първомай, Разград, Самуил, Лозница, Цар Калоян, Кубрат, Иваново, Русе, Бяла, Сливо поле, Ветово, Борово, Две Могили, Бяла (Русенско), Ситово, Дулово, Тутракан, Сливен, Стара Загора, Опан, Братя Даскалови, Чирпан, Търговище, Попово, Опака, Антоново, Омуртаг, Тополовград, Минерални бани, Венец, Хитрино, Шумен, Върбица, Никола Козлево, Велики Преслав, Смядово, Шумен, Нови пазар, Венец, Стралджа, Тунджа, Елхово, Болярово.
- **В големите зони за водоснабдяване (над 1000 куб.м. подавана вода) – 4 общини**: Долна Митрополия, Родопи, Раднево, Димитровград.

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Селско стопанство и гори

- Местоположението и начинът на трайно ползване на земите в тези райони (обработваеми площи) налага извода, че доброволното прилагане на Правилата за добра земеделска практика извън нитратно уязвимите зони не е ефективно, Програмата от мерки не постига целта си и провежданият контрол не е достатъчно ефективен.
- Допълнителен проблем често е липсата на **определени и/или учредени СОЗ** около водоизточници за малките населени места
- Необходимо е да се предвидят и прилагат мерки в рамките на общата стратегия по селско стопанство, които да се насочат към намаляване на замърсяването на водоизточниците в селските райони (преобразуване на земята във временни ливади, засаждане на култури за извличане на остатъчния азот в почвите и др.)

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА НАЦИОНАЛНО НИВО

Селско стопанство и гори

- Стойностите за азот и фосфор, определени в Наредба Н-4 за добро състояние / потенциал за различните типове и категории повърхностни води са много по-строги от стойностите съгласно НД, което изисква прилагане **на допълнителни мерки за намаляване на натиска от селскостопански дейности и постигане на целите за добро състояние.**
- Липсват необходимите данни за използването на пестициди в селското стопанство и горите, което не позволява оценка на тяхното въздействие върху водите (някои от препаратите съдържат и приоритетни вещества)
- Необходимо е да се работи върху подобряване на информацията за източниците на натиск от селско стопанство и гори, които да са и географски обвързани

Благодаря Ви за вниманието!

Дирекция „Управление на водите“